

דעות

גיליון 110 | סיון התשפ"ה | יוני 2025
בהוצאת נאמני תורה ועבודה - קולך

עלינו לפרוץ את מעגל ההקצנה
אלעד קפלן

יוצרים משיחיות אחרת
אביטל כהן ברנר

**אנחנו דור שלא רוצה
להיאבק באליטות**
עוז בן נון

כיכר החטופים בבית הכנסת
רננה רביצקי פילזר

**וגם: סקר חדש של ד"ר חגית הכהן
וולף חושף את ממדי הכניסה של
הנשים הלמדניות למקצועות התורה**

**עוצרים
בצ"ד**

.....
ציונות דתית בעת הזו

“מה שקראנו לו בית, הוא סף”

(רבקה מרים)

הציונות הדתית עסוקה רבות בשאלת הגבולות; מי בפנים ומי בחוץ, מי משלנו ומי לא. לא דא עקא, העיסוק האינטנסיבי בהגדרה לעיתים קרובות חושף דווקא עמימות. הוזהות מתגלה כרבת פנים, ובעלת גבולות רחבים ואף מעורפלים. מה שנראה כ'בית' מתגלה כ'סף', מרחב ביניים לימינלי, של כניסה ויציאה אל מגזרים וחברות משיקות ומתוכם.

בעיניי, הגדרת הגבול וחויית הסף הללו, שנתפסות בדרך כלל כבעיה, הן-הן החוויה המכוננת של הציונות הדתית, וקונפליקטים רבים כרוכים בשאלה האם בוחרים להחזיק במתח ולהישאר בתחומי הסף הללו או מכריעים לחצות אותו אל עבר צד כזה או אחר. הסף המחבר הזה הוא גם נקודת הפתיחה של הגיליון הזה, ושאלת ההגדרה והגבול מלווה אותו לכל אורכו. האם ייתכן סף שהוא גם מרחב ולא רק שלב מעבר?

*

זהו גיליון דעות האחרון שבו אני ממלא את תפקיד העורך הראשי. ניסיתי בשנותיי כעורך להגביר את עיסוקו של כתב העת בסוגיות מוסר וחברה אקטואליות בציונות הדתית בהקשרה בתוך מגְזְרי החברה הישראלית, דווקא במקומות שבהם המפגש הזה יוצר קונפליקט.

חלק ניכר מן התקופה הזאת, במהלך השנה וחצי האחרונות, הייתי מגויס למילואים לתקופות ממושכות, כאשר תנועת נאמני תורה ועבודה עברה בזמן זה חידושים ושינויים. כתב העת עובר באופן רשמי לידי האמונות של הרב ד"ר עידו פכטר כחלק מן המרכז הרעיוני של התנועה המאוחדת – נאמני תורה ועבודה - קולך, ואני מתחיל תפקיד חדש בתנועה כמנהל הרשת והקהילות.

תודה לכל המלווים והמסייעים לאורך השנים: תגל אשתי, עורכי העבר, עובדי התנועה, חברי המערכת, סטודיו דוב אברמסון שאין שני לו, הרב עידו, היו"רים אסף בנמלך ואפרת שפירא רוזנברג. תודה למנכ"ל התנועה לשעבר שמואל שטח, מנכ"לית קולך שרון בריק-דשן ומנכ"ל התנועה בהווה ד"ר אלעד קפלן, על האמון, התמיכה והיד החופשית. וכמובן – תודה לכותבים, על המחויבות וההירתמות ועל כל הדברים שלמדתי. ולמנויים ולקוראים, תודה על השותפות ועל התגובות ששמחתי לקבל בכל פעם מחדש.

להתראות,

גילעד

תוכן העניינים

העוזי, הדובון והתורה החדשה

ד"ר אהוד פירר

4

לגאול את המשיחיות

הרבנית אביטל כהן ברנר

11

זעקתו של דור שננטש

עוז בן נון

15

לפרוץ את מעגל ההקצנה

ד"ר אלעד קפלן

20

עולות במעלות התורה

ד"ר חגית הכהן וולף

28

הוגים בצידי הדרך

פרופ' דב שוורץ

33

אקטיביזם בבית הכנסת

ד"ר רננה רביצקי פילזר

40

כורש חדש הגיע לעולם?

ד"ר מרדכי (מורדי) מילר

44

זרקור ליצירה

ד"ר מורדי מילר הוא חוקר
יהדות עכשווית; עמית מחקר
באוניברסיטת ברנדייס ומרצה
באוניברסיטת בן-גוריון
ובמכללת קריית אונו. ספרו
על הרב מנחם פרומן עתיד
לראות אור בקרוב

כורש חדש הגיע לעולם?

| מרדכי (מורדי) מילר |

רבנים מרכזיים בציונות הדתית התקשו להסתיר את התפעמותם מהיבחרו של טראמפ, אך דווקא רבני הר המור הביעו חשש והסתייגות ממנו באופן שמציב אותם, במפתיע, לצד השמאל בישראל. האם משהו ישתנה בעקבות הצטרפות ארה"ב למלחמה?

ל'נסתרות הבריאה', 'סודות התורה', 'משיח וגאולה', תיאר באריכות כיצד תוכנית טראמפ לעזה תזרו את ביאת המשיח.⁵

חיבוק חם ואוהב

בכל הנוגע לצינונות הדתית, הרי שקולות רבניים מרכזיים התקשו להסתיר את התפעמותם הן מהיבחרו של טראמפ הן מהתבטאויותיו ופעולותיו הציבוריות. יחסו האוהד לנתניהו, תמיכתו הפוליטית והצבאית בישראל ומאבקו במה שהוא זיהה כ'דיפ־סטייט', הפכו את טראמפ לדמות רצויה במיוחד בקרב הצינונות הדתית. ימים אחדים אחרי פגישת טראמפ-נתניהו שלחו רבני הצינונות הדתית מארגון "תורת הארץ הטובה" – ובהם מנהיגים בולטים דוגמת הרבנים דב ליאור, יעקב אריאל, דוד חי הכהן, אורי כהן, אליקים לבנון וזלמן ברוך מלמד – מכתב ברכה (באנגלית) לטראמפ.

במכתב שכלל דברי שבח מופלגים לטראמפ הוזכרה ההשגחה העליונה כמי ששמרה על חייו והצילה אותו מניסיון ההתנקשות. טראמפ הוצג במכתב כמי שלוחם לצד ישראל נגד "האסלאם הרדיקלי" ונגד "אלימות ברוטלית שנובעת משנאה לעולם המערבי ולערכי המוסר שהעולם קיבל מן התנ"ך". כלומר, ישראל הוצגה כחלק מ'העולם המערבי', וכמי שחולקת 'ערכי מוסר' משותפים שיונקים 'מן התנ"ך'. כך, אומנם בלי להזכיר זאת מפורשות, נכרכו היהדות והנצרות כחלק מחזית משותפת של מוסר תנ"כי שנאבק באלימות ובשנאה. עוד הוזכרו דברי הנביאים על יישוב אדמת ישראל, ובכלל זאת יהודה, שומרון ועזה. בדבריו ובמעשיו של טראמפ רואים הרבנים "התגשמות הנבואות", ו"התממשות התוכנית האלוהית". הרב שמואל אליהו, בראיון עימו, אף כינה את טראמפ "שליח אלוקים", לצד הבעת תקווה "שימלא את השליחות שלו בצורה הנכונה".⁶

גם ביחס לתוכניתו של טראמפ לעזה נשמעו דברי שבח ממנהיגים ציונים-דתיים. כך למשל הרב אליהו זיני, רב הטכניון, אמר ביחס לתוכניתו של טראמפ "עשה דבר מאוד גדול", שכן, אם אדם אחר היה מדבר "על הגליה של כל הפלסטינאים מרצועת עזה", הוא היה מוצא עצמו "מאחורי הסורגים".⁷

התמיכה הרחבה שזכה לה טראמפ בקרב הצינונות הדתית קשורה לתהליכים שהתחזקו בשני העשורים האחרונים, ובראשם

"דונלד טראמפ נשיא = (בגימטריא) תשפ"ה" (הרב מאיר מאזוז, נובמבר 2024)

ביום שלישי, 4 בפברואר 2025, כינס נשיא ארה"ב דונלד טראמפ מסיבת עיתונאים בבית הלבן, כשהוא עומד לצידו של ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו. זו הייתה הפעם הראשונה מאז נבחר בקדנציה זו שנפגש עם מנהיג זר. הפגישה עצמה הייתה לבבית ביותר, והשניים החמיאו איש לרעהו. בדבריו הכריז טראמפ כי ארה"ב תשתלט על רצועת עזה, תפנה משם את האוכלוסייה העזתית ותהפוך את המקום ל'ריבירה של המזרח התיכון'.¹ בתגובה לדברים כינה נתניהו את טראמפ "החבר הכי טוב שהיה אי פעם לישראל בבית הלבן", בפוליטיקה הישראלית הרעיפו רבים דברי שבח על טראמפ והצהירו כי יש לאמץ את תוכניתו בנוגע לעתידה של עזה.

ככלל, בציבור החרדי, ובייחוד בהנהגה הספרדית ובקרב מחזירים בתשובה אשר הגותם האקטואלית מופצת באמצעות סרטוני Reels ברשתות החברתיות, זכה טראמפ לאהדה רבה. רבים ציטטו את הפסוק (משלי כא, א) "פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו" כמוסב על ניצחוננו של טראמפ בבחירות. העובדה שחודשים אחדים קודם היבחרו הוא ניצל מניסיון התנקשות מתוקשר תרמה אף היא לתפיסה שלפיה האל בחר להגן עליו וייעד לו שליחות להיטיב עם היהודים ועם מדינת ישראל.² יו"ר ש"ס אריה דרעי תיאר את טראמפ כ"שליח האל בתמיכה בעם ישראל", והיו מי שמצאו את שמו של טראמפ בתורה או הציעו גימטריות שונות לשבחו.³

בכל הנוגע להצלחת טראמפ ממוות

הסביר הרב מאיר אליהו - מחזיר בתשובה שזוכה לפופולריות גוברת ברשתות החברתיות - כי האל הציל את טראמפ משום ש"שם ה' לא זו מהפה שלו". ואילו הרב ברוך רוזנבלום הסביר כי הצלתו נבעה מבחירתו של טראמפ על ידי האל "להחזיר את הכתר למלך המשיח".

ביחס לתוכניתו של טראמפ לעזה הצהיר המקובל הרב יוסף ביטון בפני עשרות אלפי צופים (ערוץ 2000) כי מקורה של התוכנית ברוח הקודש, וכי האל עצמו "מסכים עם דונלד טראמפ" ולפיכך על קברניטי מדינת ישראל לאמץ את התוכנית ולסייע להוצאתה לפועל.⁴ עוד ציין ביטון כי 'דונלד טראמפ' עולה בגימטריה 'משיח בן דוד'. רב אחר, שמשון פוקס, אשר מוצג בתוכניתו הפופולרית 'שם האדם' בערוץ 2000, כמומחה

ה'פרוגרס' הלופתת והמסרסת אותה. יצוין אומנם שגם בקרב תומכיו של טראמפ בציונות הדתית נשמעו קולות מסויגים, בעיקר בשל דמותו המוסרית המפוקפקת. כך למשל, ציין הרב אליהו זיני כי לצד תמיכתו בתוכנית טראמפ לעזה, יש לזכור כי הוא מונע משיקולים כלכליים ולא אידאולוגיים. לפיכך, מצד אחד משתלב פועלו של טראמפ בתוכנית האל עבור ישראל, ומצד שני אין בכך כדי להכשיר היבטים בלתי מוסריים באישיותו דוגמת הפניית גבו לאוקראינה.¹⁰

אם כן, ככלל, הציונות הדתית חיבקה בחום את טראמפ – הן מצד תמיכתו הצבאית והכלכלית בישראל והן מצד השתרשות תפיסות חשדניות כלפי מוסדות דוגמת בית המשפט, האקדמיה והתקשורת, כמי ששולטות 'בעומק' וכמי שיש להשתחרר מלפיתתם. אלא שכאן אנו באים לידי הפתעה: דווקא בקרב הקבוצה החרד'לית שנראית כמוזרה עם טראמפ יותר מכול – כוונתי לחוג 'הר המור' בנשיאות הרב טאו – התעוררה חשדנות, ואף עוינות של ממש, ביחס לטראמפ. אתאר עתה את ההתרחשות בנושא, ואעמוד על שורשיה.

איום נוצרי

נראה שבתחילה, בדומה ליתר חלקי הציונות הדתית, ובייחוד זו החרד'לית, אף בחוג 'הר המור' הביעו שמחה גדולה על בחירתו של טראמפ – ובהמשך, על הצהרותיו בנוגע לעזה ויחסו החם כלפי נתניהו. כך למשל, בגילוי שמחה ספונטני, בית קפה ירושלמי אשר קשור לחוגי הרב טאו הודיע בקבוצת ווטסאפ לקהל לקוחותיו כי "לכבוד הצהרת נתניהו וטראמפ, כל מי שמגיע היום ז' שבט (תשפ"ה) [...] מקבל מנה מפנקת מתנה מאיתנו". עם זאת, ביטוי השמחה המובהק ביותר נמצא בהקלטה של הרב דוד ג'אמי, רב בכיר ביישיבת 'הר המור' וממנהיגי המבטיחים. למחרת פגישת נתניהו וטראמפ הופצה הקלטה של הרב ג'אמי, שבה התבטא בהתרגשות:

"בשורות טובות לכל עם ישראל. איזו בשורה טובה הקב"ה שלח לנו, שהחליף לנו נשיא בנשיא (ביידן בטרמפ – מ"מ), והביא לנו נשיא כל כך אוהב ישראל, כל כך מכבד את ראש הממשלה (נתניהו – מ"מ), יוצא לקראתו [...] קונה לו מתנות, מדבר בטובתם של ישראל, מדבר [על כך שיש] לפנות את הרוצחים האויבים מארץ ישראל, אפילו מדבר על לספח את יהודה ושומרון. משהו לא יאומן. מי היה מאמין כדבר הזה? כורש חדש הגיע לעולם".

בהמשך דבריו הזכיר הרב ג'אמי לתלמידיו כי לא די בהופעתו של כורש מודרני אלא שומה על עם ישראל לשוב לשורשיו הרוחניים, לצד נקיטת יד צבאית חזקה נגד האויבים. זאת ועוד, יש לזכור שהרווח הוא הדדי: עם ישראל מתברך בטרמפ, וטראמפ מתברך בעם ישראל, שכן "להיות שותף בתקומתם של ישראל ולעזור למדינת ישראל ולעזור לצבא הגנה לישראל זו זכות גדולה". מי ששותף בשיבתו של עם ישראל "לעצמו [...]".

הכרזה על מאבק על 'הדותה' של המדינה, תוך סימון אויבים מבית ומחוץ אשר מוקעים כנציגי ה'פרוגרס', וה'פוסט-מודרנה' אשר מבקשים לערער את המסורת, ערכי המשפחה והלאומיות תוך ניסיון להרים את קרנה של התנועה הרפורמית, ולפגוע ברבנות הראשית לישראל – בפרט בסוגיות של גיור, כשרות ומעמדו של הכותל המערבי. המאבק ב'פרוגרס' משותף לכל חלקי הציונות הדתית החרד'לית, ובהן שתי תנועות בולטות: 'חותם' שקשורה לחוגי ישיבת 'מרכז הרב', ו'ליב"ה' שקשורה לחוגי ישיבת 'הר המור'; בשנת 2019 אף הוקמה מפלגת 'נעם' בהובלת אבי מעוז, תלמיד הרב צבי ישראל טאו (יליד 1938), שהצטרפה לפוליטיקה על מנת 'לזרוק נשמה' במדינת ישראל אשר נשלטת על ידי 'גורמים זרים', 'ממשלת עומק' שמעכבת את הגאולה – במטרה לעורר את ה'אני' האמיתי של היהודים, לחשוף בפניהם את 'זרועות התמנון' של ה'פוסט-מודרנה' ולהשיב את המדינה למסלול ה'בריא', 'טבעי' ו'נורמלי'.⁸

טראמפ נאבק ב-woke האמריקני, מתעמת חזיתית עם האקדמיה בארה"ב, הכריז כי קיימים שני מינים מוכרים בלבד – 'זכר' ו'נקבה' – הוציא צווים נגד שירות טרנסג'נדרים בצבא ומרבה להתריע בפני שלטון ה'דיפ-סטייט' אשר לדבריו הביאו לניצחוננו הקודם של ביידן ולהשחתה ערכית של ארה"ב. זאת, לצד הצהרותיו כי לא יגלה כל סבלנות לתומכי טרור, יחסיו הקרובים עם נתניהו, הבעת תמיחתו בדבר הסכמת ישראל לתוכנית ההתנתקות ומינוי שרים ויועצים תומכי ישראל – מתיישבים היטב עם עמדות הציונות הדתית, ובייחוד זו החרד'לית.⁹ לעיתים נדמה שנאומיו של טראמפ הועתקו מדברי אבי מעוז בכנסת או משיחות הרב טאו, ולהפך.

ואכן, ארגון 'חותם' יצא בהכרזה אחרי היבחרו של טראמפ לנשיאות, ולפיה:

"תוצאות הבחירות בארצות הברית הן בשורה טובה לאנושות ובשורה רעה לתרבות הפרוגרסיבית. העולם החופשי מבין כי הפרוגרס מוביל אותו לאבדון, והלילה הוא הצביע בעד שמרנות, נורמליות ודרך ארץ שקדמה לתורה".

ברוח דומה כתב הרב שמואל אליהו מאמר בעלון השבת החרד'לי 'עולם קטן' ("אין לנו ילדים למשחקי פרוגרס"):

"העולם התחיל להשתחרר מתרבות הפרוגרסיבים, תרבות אלימה שמסכנת את החיים של הלוחמים בצה"ל, תרבות שמנחה את הפצ'רית ואת המשפטיים שיושבים על ראש המפקדים בצה"ל. התרבות הזאת קיבלה מכה אנושה בארה"ב ובקנדה, והגיע הזמן שזה יקרה גם אצלנו. טראמפ חתם [...] שגבר הוא גבר ואישה היא אישה [...] בזה הוא שבר את קודש הקודשים של התרבות הפרוגרסיבית, שחושבת שאין גבולות בין איש לאישה".

הרב אליהו המשיך למנות באריכות את שבחיו של טראמפ, של אילון מאסק (התנגדותו לניחותים לשינוי מין) ושל שגרירת ארה"ב באו"ם אליס סטפניק (מלחמתה בראשי האוניברסיטאות), וטען שהגיע הזמן שישאר תלמד מארה"ב ותתנתק מהשפעת

לריבוננו של עולם [...] ליישב את כל החלקים (של ארץ ישראל)”,
הרי ש”אשריו ואשרי חלקו, הוא זוכה”.

אלא שהתפרצות השמחה הספונטנית לא האריכה ימים.
בחוגי ‘הר המור’ הופצו התבטאויותיו העוינות של הרב טאו
ביחס לטראמפ, ובמהרה התקבעה התפיסה החדשה שלפיה
טראמפ הוא מקור לסכנה רוחנית. כאן יצוין שהרב טאו נתפס
כממשיך נאמן של שרשרת גדולי ישראל אשר ניחנו ביכולת
ייחודית לפענח את מהלכי הגלות והגאולה – ובראשם הגר”א,
הרב אברהם יצחק הכהן קוק והרב צבי יהודה קוק, שהרב טאו
נתפס כתלמידו הגדול והמובהק ביותר. פעמים רבות התריע
הרב טאו בפני תלמידיו לבל יתנו לחושיהם להטעותם. החושים
האנושיים, המציאות ההיסטורית, מראים אומנם דבר אחד – אבל
בזרמי עומק מתחוללת דרמה הפוכה בתכלית. כך למשל ערכים
‘מערביים’ נראים כקדמה והתפתחות, בעוד למעשה הם מובילים

לפירור החברה ומוסד המשפחה.

משרד החינוך עשוי להיראות
כבעל כוונות טובות, אך הרב טאו
זיהה בתוכניות השונות את טביעת
אצבעות הפרוגרס והזהיר מפניהן.

את העין האנושית יש לכוון לעין
האלוהית, ויכולת זו נמסרה לרב
טאו. לכן, גם אם נדמה שטראמפ
מבשר טובות לישראל, מבקשים
תלמידי הרב טאו לקבל מרבם
את פענוח המציאות האמיתית
והנכוחה. ובכן, בעוד הרב אליהו
זיני טען כי טראמפ מונע משיקולים
כלכליים ולא אידאולוגיים מגלה
הרב טאו לתלמידיו כי אין זה
נכון. טראמפ, כשליט העליון של
‘המערב’ הוא נציגה של הנצרות
בעולם. ובעוד הנצרות נתפסת

כסכנה רוחנית אדירה לעם ישראל, וכמי שמבקשת להחריב את
מדינת ישראל מבפנים כדי להוכיח כי ידה של הנצרות על העליונה
וכי ישוע הוא המשיח – הרי שלנצרות האוונגלית שתומכת
נמרצות בישראל, שמורה סכנה מיוחדת.¹¹ כחזיר הפושט טלפיו
לומר ‘טהור אני’ מתעתעת הנצרות האוונגלית ביהודים דתיים,
ובכללם רבנים ציונים דתיים שמקבלים מהם תמיכה כלכלית
ואינם שמים לב כיצד הם נופלים ברשת הנוצרית המחוכמת.¹²
לדברי הרב טאו, טראמפ הוא העומד בראש האימפריה
החומרנית שנמצאת בשקיעה ובהתפוררות, ובאקט נואש
הוא מנסה להסתיר את המציאות הקשה שבה הוא ומדינתו
מצויים. לדברי טאו, טראמפ “עליו ורוקד משמחה כשהוא
נכנס לווינגטון”, בזמן ששרפות ענק השתוללו בלוס אנג’לס.
שרפות אלו, לדברי הרב טאו, התאפשרו בשל תרבות הפרוגרס
ובשל זעמו של האל אשר השית על לוס אנג’לס דווקא – כסמל

החומרנות האמריקנית – עונש שמיימי:

”מה עושה הקב”ה? בזמן שאלה חוגגים בווינגטון (הכתרת טראמפ
– מ”מ) עולה באש עיר ענקית, הגאווה של אמריקה, התרבות של
אמריקה, המרכז של ההשפעה על העולם כולו. זה הוליווד וזה לוס
אנג’לס [...] העיר הזאת עולה באש ואי אפשר לכבות אותה [...]”
הקב”ה הצית את העיר הזאת, מכה ראשונה להם [...] או יהיו מכות
עוד, ויהדות אמריקה תעלה לפה, אנחנו נתחוק ואמריקה תיחלש
וכולם יראו איך שהכול חילול שמה והכל שואו ביזנס”.

טראמפ מנסה “להסתיר” הן את השרפות הן את הפוסט-
מודרנה. אך שתיהן ימשיכו להשתולל, ואילו טראמפ “לא יכול
לעשות כלום”. כשם שנתניהו נבחר ברצונו של האל, כמייצג
האומה, כך טראמפ נבחר על ידי האל. אלא שבניגוד לרבים
בציבור החרדי והדתי-לאומי שראו בבחירת האל את טראמפ
מעלה, רואה זאת הרב טאו כגנאי.

טראמפ לא נבחר לייצג את היהדות
אלא דווקא להיות ‘שרו של עשיר’,
מנהיג ארצות הברית שלדברי הרב
טאו טומאתה “מזהמת את העולם”.
מאבקו של טראמפ בפרוגרס נתפס
בעיני הרב טאו כניסיון נואש, אחיזת
עיניים של הטומאה להציל את
עצמה ולשדר ‘עסקים כרגיל’.

לא זו אף זו; טראמפ נתפס כמי
שמונע מאידאולוגיה דתית-נוצרית
שמסוכנת למדינת ישראל לא פחות
מהפוסט-מודרנה. לדבריו:

”טראמפ הזה שלח לנו שגריר. שגריר
כומר. הוא שלח כומר! אתם מבינים
מה זה התלות באמריקה? זו צרה גדולה
ואנחנו צריכים להשתחרר מהם. אבל
זה גם רוחני. צריך הרבה תורה והרבה
שינויים במשרד החינוך, כי תרבות אמריקה שולטת בנו ואנחנו
צריכים להשתחרר מזה [...] כל מה שיש פה לוקחים משם. כל זה
לקוח משם, לחקות את אמריקה. בעזרת ה’ אנחנו נצא מזה”.¹³

כדי לשלוט רוחנית בעם ישראל שלח טראמפ שגריר שהוא
כומר. הנצרות האוונגלית והפוסט-מודרנה נראים אולי כשני
הפכים – מתירנות לעומת שמרנות – בעוד בפועל הם שני
צידי של אותה מטבע. שניהם נובעים בשורשם מהדת הנוצרית
שמבקשת לכלות את עם ישראל ואת מדינת ישראל; בעבר
הניסיונות היו ברדיפה פיזית, ואילו כעת הם בדרכי עורמה של
תמיכה כלכלית וצבאית בישראל. בעוד החרדים ורבים בצינות
הדתית נפלו בפח, מזהה הרב טאו את התמיכה הטראמפיסטית
בישראל כמקור סכנה ולא כיתרון. כדברים האלו אמר גם הרב
עודד וולנסקי, רב ב’הר המור’:

”הדבר היחיד שיש להכיר הוא שהנשיא החדש שלהם (טראמפ)

.....
לדברי הרב טאו, טראמפ הוא
העומד בראש האימפריה
החומרנית שנמצאת
בשקיעה ובהתפוררות,
ובאקט נואש הוא מנסה
להסתיר את המציאות הקשה
שבה הוא ומדינתו מצויים
.....

חלק מניסיונות הנצרות לשלוט רוחנית, פוליטית ופיזית ברחבי העולם – ובפרט בארץ ישראל.¹⁶ לסיכום, נוצרה תופעה מעניינת שבה אולי לראשונה קיים דמיון בין חלקים בשמאל הישראלי ובין אנשי הרב טאו: בשני המקרים, אם כי מסיבות שונות, מופגנת חשדנות ולעיתים עוינות כלפי טראמפ. ייתכן שדווקא המיינסטרים הציוני-דתי ממחר להכתיר את טראמפ כ'משיח', ותולה תקוות גאוליות בתוכניתו לעזה, ואילו הרב טאו מייצג במקרה זה תפיסה מאופקת ומרסנת ביחס להתרחשויות הפוליטיות. המטפיזיקה של הרב טאו מובילה לריסון משיחי ולעומת התקוות הפרגמטיות של חלקים אחרים בציונות הדתית עוררו התלהבות משיחית וזיכו את טראמפ בכתר מלוכה.

הינו אוונגליסט. (זהו) זן מיוחד של נצרות מאוד מסוכנת, המתלבשת בלבוש של מתנחלים".¹⁴ בעוד הפוסט-מודרנה היא אויב שקל לזהות, הרי שהאוונגליסטים הם 'בלבוש של מתנחלים'. הם נראים כמי שבאים לסייע, אך סגנתם מרובה. גם תוכנית טראמפ לעזה נתפסת כחלק מהמזימה הנוצרית לפגוע בישראל ולהחליף את היהדות בנצרות. הרב יוסף זיני תהה, "וכי האסלאם או הנצרות יקבעו לנו את גבולות ארצנו המובטחת? רק חסרי עמוד שדרה יהודית יגמגמו בנידון". ואילו הרב יגאל לוינשטיין הסביר כי "האדם החזק ביותר בעולם, המנהיג טראמפ, הוא אימפריאליסטי". אומנם, כשניתן לנצל את טראמפ לטובת ישראל יש לעשות זאת, אך יש להיזהר שלא "להשתעבד לאמריקאים".¹⁵ כלומר, תוכנית טראמפ לעזה היא

הערות

- 1 ניו יורק טיימס, 4 בפברואר 2025.
- 2 דווקא בקרב ההנהגה הליטאית-אשכנזית נשמעו נימות ביקורתיות יותר. ראו למשל דברי הרב משה שטרנבוך, "הגאולה העתידה תתרחש רק כאשר אנחנו נכיר שאף אחד לא יכול לעזור לנו מלבד ה' יתברך. אנשים רבים סומכים על נשיא חדש בארה"ב. אלו האנשים מעכבים את המשיח" (20 בפברואר 2025).
- 3 דרעי, חשבון 5 x, בפברואר 2025 (המקור באנגלית). רבנים שהצביעו על רמזים בתורה לטראמפ, ועל גימטריות לשמו הם למשל הרבנים מנחם ברוש, מאיר מאוזו ויוסף ביטון.
- 4 "טראמפ מטלטל את העולם – האם זה סימן לגאולה? המקובל הרב יוסף ביטון חושף סודות מהוהר!", יוטיוב - ערוץ 2000, 15 בפברואר 2025. הסרטון זכה ליותר מ-25 אלף צפיות. לדברי ביטון, טראמפ זכה להיות "בפסגת ההיסטוריה של המין האנושי, להיות עזר וסיוע לישראל", בשל 'זכות אבות', שכן אביו "היה אוהב יהודים ומזכה רבים ובונה בתי כנסיות ובתי מדרשות ומאכיל יהודים". עוד על 'זכות אבות' כהסבר תיאולוגי להצלחתו של טראמפ ראו למשל שמואל וגנר, "מי היה הרב של פרד טראמפ? ואיך קשורה 'זכות אבות' להצלחתו המסחררת של נשיא ארה"ב הטרי דונאלד ג'יי טראמפ", אתר דירשו, ללא ציון תאריך.
- 5 לדברי פוקס תוכנית טראמפ בעזה היא התממשותו של "סוד מהבבא סאלי". ה'סוד' האמור מבוסס על דברי אחד מעורריו של הבבא סאלי, אשר טען בפני הרב שלמה יהודה בארי (המכונה בפי חסידיו ה'ינוקא')
- 6 כי שמע מהבבא סאלי שהמשיח יבוא מכיוון מערב. טראמפ נתפס כמי שיזכה להוציא לפועל את הסוד הכפול של הגאולה: בראשונה היה הסוד ברשות עוזרו של הבבא סאלי, אשר בעצמו לא הבין את משמעות הסוד שבאמתחתו. לאחר מכן, פענח ה'ינוקא' את הסוד והסביר כי ביאת המשיח מן המערב פירושה מן העיר עזה דווקא. עתה, מצביע פוקס על תוכניתו של טראמפ כמימוש סודו של המשיח. עוד על תוכניתו של טראמפ לעזה ראו דברי הרב נפתלי ניסים, על כך שהתוכנית היא מימוש דברי הנביא עובדיה, "וירשו הנגב את הר עשו והשפלה את פלשתים". לדבריו "פלשתים זה עזה", והעובדה שהפסוק העוקב מתאר "ועלו מושיעים בהר ציון והיתה לה' המלוכה" משמעה ש"יבוא משיח. זה לא טראמפ, זה דבר ה'. עם ישראל יכבשו את עזה, תהיה התיישבות ישראלית, ובא לציון גואל". ריבונות, גיליון 18, פברואר 2025, עמ' 11.
- 7 "הרב אליהו זיני: 'טראמפ הוא חלק מתוכנית אלוקית, הוא מאחד את העולם אבל הדרך שלו מאוד בעייתית'", יוטיוב ערוץ טוב, 3 במרץ 2025.
- 8 לסקירה עדכנית על החרד'לים ראו יאיר שלג, החרד'לים: היסטוריה, אידאולוגיה, נוכחות, 2020. לדיון בחוג הרב טאו ראו מרדכי מילר, "כבר לא מבדילים בין עם ישראל לעמים: מלחמתו של הרב צבי ישראל טאו בהשפעות זרות", ראשית, ה (תשפ"א), 80-112; מילר, "המפנה הפוליטי של הרב צבי ישראל וטאו: צמיחתה של מפלגת נעם", ציונות דתית, י (2023), 155-222. לספרות מקור רלוונטית

- New York: Oxford University Press, 2023; Ariel, Yaakov. (2024). *Prophecy, Jews, and Politics: US Evangelicals and Christian Zionism*. In C. Shindler (Ed.), *Routledge Handbook on Zionism* (pp. 469–485). Routledge.
- 12 בייחוד ראו פרסומי הרבניים של הרב שלמה אבינר בעניין הנצרות, לדוגמה "הרב אבינר: הנוצרים הם אויבי נשמתנו", אתר כיפה, 7 באוגוסט 2013; ולאחרונה שיחותיו של הרב דוד ג'יאמי "איזה מוסר חחדירה לנו הנצרות"; הנ"ל, "איך מנצחים את האויב האמיתי שלנו?"; החיזוק היומי, עמ' 3-5.
- 13 השוו לדברי הרב שלמה אבינר, תלמיד-חבר של הרב טאו, "תודה רבה לריבוננו של עולם שמשתמש במנוול הזה לטובתנו. אגב, השגריר לפה הוא נוצרי" ("ההצהרות של טראמפ", יוטיוב (ערוץ הרב שלמה אבינר), 9 בפברואר 2025).
- 14 והשוו לדברי יגאל כנען (מועמד עבר למפלגת 'נעם') בשם רבו, הרב טאו, "לא לבנות על טראמפ, לא לבנות על אמריקה. לחשוש ולחשוש בכיוון האוונגליסטי". על יחסיו של טראמפ עם הנצרות האוונגלית ראו למשל תומר פרסיקו, "אחוות המשיחיים", הארץ, 14 בדצמבר 2017.
- 15 הקלטה, 14 בפברואר 2025.
- 16 השוו גם לדברי הרב שלמה אבינר שהזהיר כי אצל טראמפ "הכול אינטרסים", וכי האמריקאים מעוניינים להתערב בסכסוכים כדי לשלוט בעולם. אומנם לדברי אבינר תוכנית טראמפ לעזה היא טובה לישראל, אך זהו האל "שמשתמש במנוול הזה לטובתנו". "ההצהרות של טראמפ", 2025.
- ראו למשל צבי טאו, האומץ לעצמאות: על עצמאות ישראל והאומץ לעמוד כנגד אימוץ ערכי התרבות הפוסט-מודרנית, 2019; הנ"ל, ונאמן ביתך וממלכתך: על סוגיות דת ומדינה, 2014; הנ"ל, עמוד הענן משלים לעמוד האש: על התהליכים העוברים על החברה הישראלית ועל צה"ל מתוך המבט של הארת הגאולה, 2017.
- 9 ברית יוצאת דופן בין הציונות הדתית ותנועות שמרניות בישראל התבססה בשנים האחרונות. על כך ראו למשל בגיליון הנושא של כתב העת 'דעות', 102 (2022), "לאבדה ולשמרה", ובפרט מאמריהם של נועם אורן ("משיחיות ושמרנות"), ועוז סימינובסקי ("ישיבות הקו והתנועה השמרנית בישראל"); Mordy Miller, "On the Side of the Good", and Hayim Katsman *Political Alliances and the Religious Zionist Quest to Hegemony*, 18 (2024), *Politics and Religion Journal*, pp. 105-129.
- 10 "הרב אליהו זיני: טראמפ הוא חלק מתוכנית אלוהית, הוא מאחד את העולם אבל הדרך שלו מאוד בעייתית", יוטיוב ערוץ טוב, 3 במרץ 2025. רבנים נוספים שהתייחסו לאישיותו של טראמפ הם הרבנים שמואל אליהו ודוד ג'יאמי, אם כי נראה ששניהם ראו באישיותו ה'בלתי שגרתית' עניין שאינו משפיע על הכרעותיו הציבוריות (הרב שמואל אליהו), ואף עשוי להיות 'מעלה' בשל מוכנותו לצאת נגד המוסכמות (הרב דוד ג'יאמי).
- 11 על יחסה של הנצרות האוונגלית לישראל ראו למשל מחקריהם של מוטי ענברי ויעקב (קובי) אריאל, ובפרט Inbari, Motti, and Kirill Bumin. *Christian Zionism in the Twenty-First Century: American Evangelical Opinion on Israel*.